

Станіслав Філіппов,

кандидат психологічних наук, доцент,
Національна академія Державної прикордонної служби України імені
Богдана Хмельницького, м. Хмельницького

ДИНАМІКА ТА ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТРАНСКОРДОННОЇ ЗЛОЧИННОСТІ, ПОВ'ЯЗАНОЇ З НЕЗАКОННИМ ПЕРЕПРАВЛЕННЯМ МІГРАНТІВ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

У статті розглянуто особливості транскордонної злочинності, пов'язаної з незаконним переправленням мігрантів в Європу на різних маршрутах. Особливу увагу приділено специфіці двох маршрутів: Центральньо-Середземноморського та маршруту, що пролягає через східні кордони ЄС. Сформульовано чинники, що визначають ступінь небезпеки злочинності, пов'язаної з незаконним переправленням мігрантів до Європи.

Ключові слова: *транскордонна організована злочинність, організація нелегальної міграції, динаміка злочинності, небезпечний спосіб переправлення, кримінальна відповідальність*

Постановка проблеми у загальному вигляді. Лідери 27 держав-членів Європейського Союзу (далі – Євросоюз, ЄС) на зустрічі, що пройшла в Братиславі 16 вересня 2016 року на першу позицію в переліку пріоритетних завдань ЄС поставили питання контролю над міграцією та зовнішніми кордонами. У Братиславській «дорожній карті», зокрема, акцентовано увагу на удосконаленні міжнародної взаємодії, спрямованої на скорочення потоків нелегальної міграції [1]. Очевидно, це завдання має і поле діяльності для кримінології, оскільки в рамках його виконання активізується планування міжнародних заходів запобігання транскордонним організованим злочинним угрупованням, що спеціалізуються на переправленні мігрантів. Дана проблема є цікавою для України переважно з точки зору урахування досвіду (часто, втім, негативного) прикордонних, міграційних, поліцейських, інших служб держав-членів ЄС, а також міжнародних інституцій рівня FRONTEX, що взаємодіють з відповідними службами України. Це необхідно з точки зору підтримання належного рівня готовності до виконання раптово виникаючих завдань, які

можуть стати похідними від обстановки у сфері транскордонної міграції, яка, як відомо, дуже динамічно змінюється.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Протидія організований злочинності в Європі не є новим предметом досліджень кримінологів і представників суміжних напрямів юридичної науки як в Україні, так і за кордоном. Зокрема, велику методичну цінність для нашого дослідження має робота О. Шостко «Теоретичні та прикладні проблеми протидії організований злочинності в Європейських країнах». Ключ для розуміння кримінологічних ознак транскордонної організованої злочинності в Європі дає нам аналіз дисертації М. Cengiz, присвяченій вивченню організованої злочинності в Туреччині. Механізми співпраці органів кримінальної юстиції в транскордонному євро регіоні Бельгія-Нідерланди-Німеччина розкриті в роботі Т. Fennig. Забезпечення прикордонної безпеки Сербії як складової частини сучасної системи протидії організований злочинності стало предметом дослідження S. Dostic.

Разом із тим, хоча вищезгадані роботи захищені та опубліковані не так давно: в період 2010-2015 рр., кардинальні зміни в географії і динаміці транскордонних злочинів, безпосередньо пов'язані з європейською міграційною кризою останніх двох років, вимагають пильного вивчення і врахування в кримінологічних дослідженнях, з чим, як вважаємо, і пов'язана актуальність теми нашої публікації.

Виходячи з вищевикладеного, **метою статті** є порівняльний аналіз динаміки і географічних особливостей злочинності, пов'язаної з переправленням мігрантів через зовнішні рубежі ЄС. Для цього розглянемо особливості різних маршрутів нерегульованої міграції з урахуванням чинників, що визначають злочинність діяльності з організації незаконного переправлення мігрантів на даних маршрутах.

Виклад основного матеріалу дослідження. У програмних документах Європейського союзу заявлено, що нова європейська політика сусідства

приділяє в питаннях реформування сектору безпеки першочергову увагу боротьбі, зокрема, з організованою транскордонною злочинністю та корупцією. Крім цього, нова європейська політика сусідства буде протистояти міжсекторальним викликам в сфері безпеки кордонів, таким як незаконне транскордонне переправлення людей [2]. Поширення транскордонної організованої злочинності названо в числі викликів у сфері безпеки Концепцією розвитку сектору безпеки і оборони України [3]. Очевидно, що для нейтралізації причин транскордонних загроз з метою забезпечення безпеки кордонів необхідною є превентивна взаємодія різних держав. На наш погляд, очевидними чинниками, що визначають ступінь небезпеки злочинності, пов'язаної з незаконним переправленням мігрантів до Європи, є:

використання небезпечних способів такого переправлення,
використання підроблених документів,
використання корупційних механізмів,
залучення мігрантів до різного роду насильницьких дій (наприклад до штурму прикордонної інфраструктури).

Крім того, до цього переліку чинників слід додати злочини, безпосередньо пов'язані з незаконною міграцією. Зокрема, теракти в Парижі у листопаді 2015 р і теракти в Брюсселі у березні 2016 р. продемонстрували, що канали незаконної міграції використовуються терористами для проникнення в країни ЄС. Наприклад, двоє з терористів, які брали безпосередню участь у нападах в Парижі, раніше прибули до Греції за підробленими сирійськими документами та були зареєстровані відповідними державними органами Греції.

У 2015 році держави-члени ЄС зафіксували більш як 1 820 000 випадків перетину зовнішніх кордонів поза пунктами пропуску, що в 6 разів більше, ніж у рекордному 2014 р. При цьому кількість виявлених спроб нелегального перетину кордону в пунктах пропуску в 2014-2015 рр. є такою самою (трохи більше 3 тис. і трохи більше 3,6 тис. відповідно). 220 тис. випадків у грудні 2015 р. набагато перевищило статистику за весь 2013 рік.

Міграційні маршрути, що є актуальними у 2016 році (та, ймовірно за винятком перших двох, також і в 2017 р), це: східносередземноморський; західнобалканський; центральносередземноморський; т.зв. круговий маршрут з Албанії до Греції; західносередземноморський; маршрут через східні кордони ЄС; західноафриканський маршрут; чорноморський маршрут [4].

Таким, що використовується максимально інтенсивно, у 2015 р. був середземноморський маршрут нелегальної міграції (близько 900 тис. мігрантів) у східній частині Егейського моря (Туреччина-Греція) [4]. Тут і далі ми використовуємо статистику Агентства з управління оперативним співробітництвом на зовнішніх кордонах країн-членів ЄС (FRONTEX). При цьому слід зробити застереження, що збільшення кількості виявлених випадків незаконного перетину кордону може бути пов'язано з реальним збільшенням потоку нелегальних мігрантів, але також може бути і результатом більшого обсягу ресурсів (сил, засобів), що виділяються для виявлення мігрантів. У таких випадках, збільшення обсягу ресурсів може призвести до зростання зареєстрованих виявлень і при цьому ефективно маскувати (і це важливо) фактичне зменшення трафіку в результаті сильного стримуючого ефекту.

Значна частина мігрантів, які використовували в 2015 р. вищезгаданий маршрут, а також східноєвропейський маршрут (східні кордони ЄС) була з Сирії (близько 600 тис.) і Афганістану (близько 270 тис.). Знову зауважуємо, що хоча сирійці безперечно, складають найбільшу частку, але їх чисельність видається дещо завищеною, так як мігранти з багатьох інших країн також стверджують, що вони з Сирії. Це в подальшому дає їм певні преференції як біженцям з воюючою країни (тут доречно згадати про принцип non-refoulment). Найчастіше вихідці зі Східної Африки і Близького Сходу, як правило, клопочуть про надання притулку в іншій країні, ніж країна першого в'їзду.

Даний маршрут через Туреччину до Греції, Болгарії, Кіпру найбільш активно використовують, крім громадян згаданих країн, також іракці і сомалійці.

За масовістю другим у минулому році (764 тис.) був західнобалканський маршрут [4]. Він включає два основних міграційних потоки: перший - з країн Західних Балкан (Албанія, Боснія і Герцеговина, Чорногорія, Сербія та колишня Югославська Республіка Македонія); другий - мігранти, які перетнули кордони ЄС через сухопутний або морський болгаро-турецький або греко-турецький кордон, через Західні Балкани добираються до Угорщини. Після того, як Угорщина завершила будівництво інженерних споруд на кордоні з Сербією в вересні 2015 року, потік мігрантів переорієнтувався на рух в напрямку Хорватії. Масовим маршрут став в 2012 році. Цим маршрутом користуються громадяни Сирії, Афганістану. Але громадянство мігрантів здебільшого (приблизно 80%) на момент їх контакту з прикордонниками встановити неможливо. Переважно це громадяни Пакистану, Алжиру і країн, розташованих на південь від Сахари.

Організаторами переправлення на східносередземноморському та західнобалканському напрямку переважно є громадяни Туреччини. Цікаво, що громадська думка в Туреччині не вважає їх діяльність злочинною, навіть навпаки, вважається, що вони допомагають людям, які вимушені їхати до Європи від бідності та воєн. Як правило, ціна їх «роботи» включає три спроби переправлення мігрантів морем. Якщо всі три спроби виявилися невдалими внаслідок активності прикордонників або з інших причин, мігрант змушений платити за чергові три спроби.

Укладена у березні 2016 р. угода між ЄС і Туреччиною, зумовила активні дії Туреччини щодо припинення виходу плавзасобів із мігрантами в Егейському морі в напрямку Греції. Крім того, з березня 2016 р в Егейському морі виконує, по суті, поліцейські завдання, угруповання з семи військових кораблів і катерів НАТО, яке забезпечує інформацією FRONTEX і прикордонників Туреччини і Греції. Це кардинально зменшило потік мігрантів на двох вищеназваних напрямках у першій половині 2016 р.

Особливо цікавим для нас є маршрут, який пролягає через східні кордони ЄС. Кілька важливих першочергових застережень. По-перше, з географічної точки зору східними кордонами Євросоюзу є східні кордони (з

півночі на південь) Фінляндії, Естонії, Латвії, Литви, Польщі, Словаччини, Угорщини, Румунії, Болгарії, Греції, враховуємо на півдні також і демаркаційну лінію республіки Кіпр (яка знаходиться в Азії, але яка є членом Євросоюзу) і на півночі російсько-норвезьку ділянку кордону (при цьому Норвегія не є членом Євросоюзу). Слід зазначити також, що у FRONTEX проводиться аналітична робота на основі даних постійної Мережі аналізу ризиків на східних кордонах ЄС (далі EB-RAN) і Мережі аналізу ризиків агентства FRONTEX (далі – FRAN) [5]. Країнами-учасницями мережі FRAN з вищеназваних не є Болгарія, Греція, Республіка Кіпр. Отже, даний маршрут включає в себе переміщення мігрантів через західні кордони Білорусі, Молдови, України, Російської Федерації.

У 2014 р. питома вага виявлених випадків незаконного перетину кордонів на даній ділянці протяжністю 6 тис. км. склала всього 0,5% випадків від загальної кількості по ЄС [4]. Причому якщо порівняти ці дані з результатами 2015 року, то звертає на себе увагу те, що незважаючи на загальне збільшення кількості виявлених випадків незаконного перетину на східних кордонах на 51% (1920 проти 1270), питома вага цієї ділянки зменшилася до 0,1%. Це особливо помітно на тлі катастрофічного збільшення на східносередземноморському (на 1642%) та західнобалканському (на 1662%) маршрутах у 2015 році. Показовим також є деяке зниження (на 9,8%) на найбільш небезпечному, який дає найбільшу кількість смертей, Центральносередземноморському маршруті. Відносну більшість серед тих, хто незаконно перетнув кордон в 2014 р склали громадяни В'єтнаму, Афганістану та Грузії, в 2015 р. – громадяни Афганістану, В'єтнаму і Сирії [4]. Для цього напряму в силу його «немасовості» не було зафіксовано двох наслідків загрози незаконної міграції, характерних для східносередземноморського маршруту – небезпечні способи переміщення, що тягнуть за собою численні жертви серед мігрантів і для західнобалканського маршруту – штурми прикордонної інфраструктури, що здійснювалися на початку 2016 р. неконтрольованими масами мігрантів.

Очевидними причинами відносно низької «популярності» даного напрямку взагалі, а також невикористання території України зокрема, є високі витрати на переміщення і значний ризик бути виявленим при спробі незаконного переміщення в ЄС. Наприклад, серед громадян Сирії були такі, що прибули до ЄС по суші за маршрутом Сирія-Туреччина-Болгарія-Румунія-Україна-Польща. Цей маршрут є аналогічним для них за витратами, наприклад у порівнянні з маршрутом Туреччина-Греція-Македонія-Сербія-Угорщина-Австрія-Чехія-Польща-Данія. Разом з тим, слід зазначити, що як тільки організаторами переправлення через кордон може бути виявлена достатня ступінь уразливості ділянки кордону, або послаблення, яке допускається прикордонним відомством будь-якої з країн, це відразу буде використано. Характерним прикладом цього є поява у 2015 р. арктичного маршруту. Йдеться про ділянку російсько-норвезького кордону, на якому через пункт пропуску Стурскупг мало місце різке збільшення числа мігрантів, серед яких 5200 звернулися із заявами про надання їм притулку (приблизно в тисячу разів більше, ніж в попередньому році). Це були переважно громадяни Афганістану і Сирії, які для перетину пункту пропуску для автомобільного сполучення використовували велосипеди [4].

Спосіб, який обирається мігрантами для незаконного переміщення, як правило, включає в себе організацію і пособництво з боку місцевих жителів, які переправляють їх по обидва боки спільних кордонів. Це значно знижує ймовірність виявлення діяння.

Звертає на себе увагу збільшення кількості випадків використання небезпечних способів переправлення людей у спеціально обладнаних порожнинах автотранспорту, що може призвести до нанесення шкоди їх здоров'ю та навіть смерті. Хоча ступінь небезпеки переправлення на сухопутних маршрутах і на Центральносередземноморському маршруті, звичайно, не піддається порівнянню. Виявлення підроблених документів в пунктах пропуску має кілька характерних рис. По-перше, в 2014 р. найбільша кількість випадків підроблених документів на даному маршруті виявлялася на

кордоні з Україною. По-друге, найбільш поширений тип підроблення – підроблені дата-штампи з метою приховування терміну перебування в ЄС та підроблені візи.

Тенденції 2014 року: збільшення кількості випадків використання підроблених документів. Підроблені візи, штампи, посвідки на проживання найчастіше – Італії, Німеччини, Іспанії. З країн ЄС найчастіше підробляли румунські та шведські паспорти, з країн, які не належать до ЄС – Шрі-Ланки, Пакистану та Індії.

Тенденції, зафіксовані у 2015 р.: найбільша кількість підроблених віз Польщі, паспортів – Франції і Марокко, ID-карт – Іспанії та Італії. За кількістю громадян України, затриманих з підробленими документами зафіксоване зростання у 2015 р. склало рекордні 25%. Переважно ними використовувалися польські ID-карти. Другий рік поспіль кількість виявлених підроблених документів всередині Шенгенської зони перевищує кількість виявлених на в'їзді через зовнішні кордони.

Отже, для даного регіону у сфері міграції зберігаються ризики збільшення активності незаконних переправників на ділянках Білорусько-Литовського, Українсько-Польського і Українсько-Словацького кордону. Можливий контингент порушників – прогнозовано громадяни Афганістану, Сирії. Об'єктивним фактором, що сприяє цьому, є значна географічна протяжність сухопутного кордону з країнами Шенгенської зони. Фоновими явищами для цього, судячи з усього, може бути безробіття в прикордонних регіонах, що поповнює ряди пособників, а також рівень корумпованості відомства, яке відповідає за роботу з мігрантами. Особливості: високий рівень організації транскордонного посередництва з порівняно невеликим ризиком притягнення до кримінальної відповідальності іноземних членів організованих злочинних груп навіть в суміжних країнах і високий рівень використання пособниками та організаторами технічних засобів. До таких належить GPS-навігація, дешевий моментальний міжнародний зв'язок через інтернет-месенджери, порівняно

висока питома вага використання підроблених документів для створення підстав прибуття в країни, що межують з ЄС.

Порівняно невисоким рівнем міграційного тиску (трохи більше 7 тис. мігрантів у 2015 р.) відрізняється західносередземноморський маршрут з Марокко до Іспанії. Це обумовлено активністю іспанських прикордонників на морі, в портах, підписанням двосторонніх угод з африканськими державами походження мігрантів, а також деяким зменшенням можливостей працевлаштування в Іспанії, що спостерігається останніми роками. Разом з тим маршрут небезпечний тим, що використовується також для ввезення наркотичних засобів, а також дедалі більшим використанням злочинцями можливостей малої авіації [4].

З причин, зазначених вище, за останні 10 років більш ніж в 36 разів знизилася активність і на західно-африканському маршруті.

В основному економічними факторами, які не піддаються криміногенним впливам, обумовлена міграція на круговому (Circular) маршруті з Албанії до Греції.

На чорноморському маршруті в 2015 р. зафіксовано незначну кількість (68) незаконних мігрантів.

Вкрай цікавим з кримінологічної точки зору є Центральносередземноморський маршрут, по якому з Лівії до Італії і на Мальту переправляються мігранти з країн Африканського Рогу і Західної Африки. Йдеться як про Еритрею та Сомалі, в яких тривають економічний безлад та громадянські конфлікти, так і Нігерію, що знаходиться на іншому боці континенту, де діють терористи «Боко Харам». По-перше, на цьому маршруті вчиняється маса злочинів, спрямованих проти мігрантів. Це комбінований маршрут, що включає важкий сухопутний шлях по непростій в криміногенному відношенні місцевості і небезпечний морський шлях, на якому гине значна частина мігрантів. До місця збору людей в Лівії перед відправкою морським шляхом, їм ще доводиться долати довгий шлях. На цьому шляху велика ймовірність стати жертвою торгівлі людьми, сексуальної та трудової

експлуатації, а також бути захопленими для викупу. Але навіть всі ці ризики в сукупності не стримують потік бажаючих покинути свої бідні і неспокійні країни, будь-яке загострення проблем у яких відображається на міграційній динаміці. Наприклад, одним з чинників, що сприяють виникненню додаткових ризиків на цьому маршруті може бути рішення влади Кенії закрити табори біженців. Йдеться про табори, що вже 25 років знаходяться на кордоні з Сомалі, в тому числі такий великий як Дадаеб, який містить 300 тис. чоловік.

Безумовно, це спровокує активізацію спроб злочинного заробітку на транскордонному переправленні цих людей. З високою часткою ймовірності можемо прогнозувати, що вектор руху не менше півмільйона осіб співпаде з Центральносередземноморським маршрутом і спрямований буде в Європу.

Показовим є також місце Лівії на цьому маршруті. Ще шість років тому ця країна була кінцевою метою для десятків тисяч мігрантів з африканських країн, які бажали працевлаштуватися там. Порівняно мало хто продовжував свій шлях через кордони ЄС, використовуючи послуги організаторів незаконного переправлення. З 2011 р. Лівія стала повністю транзитною країною або ж – країною походження мігрантів, а з руйнуванням національної правоохоронної системи в Лівії не залишилося ефективних механізмів протидії злочинним групам, що заробляють на транскордонному переправленні людей.

Разом з тим, в 2015 р. спостерігалось деяке зниження активності на цьому маршруті в порівнянні з 2014 р. (154 тис. проти 170 тис.) [4]. Причин такого зниження кілька. По-перше, приносять результати об'єднані зусилля ЄС на даному напрямку. Йдеться і про цілеспрямовану діяльність FRONTEX, і про створення рішенням Ради ЄС від 18 травня 2015 р. Середземноморського військово-морського з'єднання ЄС, і про створення Місії ЄС з прикордонної допомоги Лівії. Лівійське узбережжя знаходиться під наглядом Eurosur – загальноєвропейської системи спостереження за зовнішніми кордонами ЄС за допомогою супутників, вертольотів і БПЛА.

Слід зауважити, що протидії перевезенню мігрантів на даному напрямку присвячена спеціальна резолюція 2240 (2015) Ради Безпеки ООН від 9 жовтня

2015 р. [6]. У документі підкреслюється, що дана резолюція спрямована на створення перешкод для діяльності організованих злочинних угруповань, що спеціалізуються на незаконному переправленні мігрантів і торгівлі людьми, та запобіганні загибелі людей, не порушуючи при цьому прав людини і не перешкоджаючи пошуку мігрантами захисту відповідно до міжнародного права.

Окрема важлива проблема, яка веде до криміналізації міграції – використання небезпечних способів переправлення. Плавзасоби виходять в море перевантаженими, з недостатніми резервами води, провіанту, іноді навіть палива. Практикується вихід в море без капітана і команди, управління здійснюють мігранти з числа рибалок з Тунісу за допомогою GPS-навігатора і супутникового телефону, пасажиром забороняється пересуватися судном під час руху, що само по собі свідчить про надзвичайну його перевантаженість. Плавзасоби використовуються переважно непристосовані для перевезення на великі відстані людей. З цих причин, більшість прикордонних операцій в Центральному Середземномор'ї закінчуються як рятувальні операції. У разі аварії в морі, цивільні судна, що знаходяться поруч, далеко не завжди приходять на допомогу. Капітани пояснюють це небажанням доказувати потім непричетність до незаконного переправлення. Міжнародною морською організацією (ІМО), Міжнародною палата судноплавства (ІСІ) і Управлінням Верховного комісара ООН у справах біженців (УВКБ) підготовлено документ, яким конкретизується положення Конвенцій, що прямо забороняють ненадання допомоги потерпілим на морі [7].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Таким чином, вважаємо, що кримінологам слід сфокусуватися на таких чинниках, що визначають ступінь небезпеки злочинності, пов'язаної з незаконним переправленням мігрантів до Європи:

1. Обрання організаторами незаконного переправлення способів, вкрай небезпечних для життя і здоров'я мігрантів.

2. Злочинний характер ненадання допомоги мігрантам, що зазнали катастрофи на морі.

3. Наявність криміногенних ризиків характерних для окремих міграційних маршрутів. Наприклад, ризики для мігрантів стати жертвами торгівлі людьми, жертвами всіх форм експлуатації.

4. Прибуття до Європи в потоці мігрантів потенційних терористів.

5. Наявні підстави прогнозувати зростання рівня злочинності мігрантів в Європі.

6. Наявність попиту на підроблені документи, що стимулює окремий вид злочинного бізнесу.

7. З останнім фактором часто пов'язано використання організаторами незаконної міграції корупційних зв'язків в системі державних органів, що виконують завдання у міграційній сфері.

Разом із тим, особливо слід відзначити, що вирішення завдань встановлення контролю над міграційної обстановкою, включаючи ліквідацію злочинних угруповань, що займаються організацією транскордонної незаконної міграції і кримінальне переслідування їх учасників, вимагає узгодженого міждисциплінарного підходу, що охоплює зусилля держав походження, транзиту та призначення.

Список використаної літератури

1. Братиславская «дорожная карта». Принята по итогам встречи Глав государств ЕС 16.09.2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/bratislava.pdf> / Дата звернення 27.09.2016.

2. Review of the European Neighbourhood Policy: Joint communication to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. 18.11.2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://eeas.europa.eu/enp/documents/2015/151118_joint-communication_review-of-the-enp_en.pdf. Дата звернення 23.09.2016.

3. Концепція безпеки і оборони України. Затверджено Президентом України від 14. 03. 2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/92/2016/print1459969010590415> (Дата звернення 23.09.2016).

4. Risk Analysis for 2016. Warsaw, FRONTEX. 2016. – 72 p.

5. The annual risk analysis on the eastern borders of the European Union for 2015. Warsaw, FRONTEX. 2015. – 81 p.

6. Resolution 2240 (2015) Adopted by the Security Council at its 7531st meeting, on 9. 10. 2015. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://docbox.un.org/DocBox/docbox.nsf/GetFile?OpenAgent&DS=S/RES/2240\(2015\)&Lang=E&Type=DOC](http://docbox.un.org/DocBox/docbox.nsf/GetFile?OpenAgent&DS=S/RES/2240(2015)&Lang=E&Type=DOC) (Дата звернення 10.09. 2016).

7. Руководство по принципам и практикам, применяемым к беженцам и мигрантам. ИМО, UNHCR, ICS. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.refworld.org.ru/pdfid/556d5e5c4.pdf> (Дата звернення 05.10. 2016).

Стаття надійшла до редакції 3.10.2016

Филиппов С. А. Динамика и географические особенности трансграничной преступности, связанной с незаконным перемещением мигрантов в Европейский Союз

В статье рассмотрены особенности трансграничной преступности на различных маршрутах нелегальной миграции в Европу. Особое внимание уделено специфике двух маршрутов: Центрально-Средиземноморского и маршрута, пролегающего через восточные границы ЕС. Сформулированы факторы, определяющие степень опасности преступности, связанной с незаконным перемещением мигрантов в Европу.

Ключевые слова: трансграничная преступность, организация нелегальной миграции, динамика преступности, опасный способ перемещения, уголовная ответственность.

Filippov S. Dynamics and Geographical distinctions of the Cross-border Crime, connected with migrants' Illegal Moving to European Union

The purpose of this article is to consider the features of cross-border crime of different routes of illegal migration to Europe. Thus we will reveal in more details the specifics of two: the Central Mediterranean route and the route through the eastern borders of the EU.

In 2015 EU member states recorded more than 1,820,000 cases of illegal external border crossing (beyond the border crossing points), which is 6 times more than the 2014 record. This record also revealed that attempts to illegal cross the border at border crossing points in 2014-2015 is comparable (slightly more than 3 thousand and slightly more than 3.6 thousand respectively). In December 2015 220 thousand of the cases greatly exceeded the statistics for the whole 2013.

Therefore, the migratory routes relevant in 2016, are the following:

*East Mediterranean,
West Balkan,
Central Mediterranean,
So-called circular route from Albania to Greece,
West Mediterranean,
The route through eastern frontiers of the EU,
West African route,
Black Sea route.*

The signed agreement between the EU and Turkey caused active actions of Turkey in the Aegean Sea that considerably reduced the flow of migrants in this direction in the first half of 2016.

We consider that criminologists should be focused on the following factors, which define criminalization of migratory processes:

1. Choosing by organizers of the illegal transportation of methods, which are extremely threatening for the life and health of migrants.

2. Criminal nature of non-rendering of help to the migrants suffering disaster at the sea.

3. Availability of the criminogenic risks accompanying some migratory routes. For example, risks for migrants to become the victims of human trafficking, the victims of all forms of exploitation.

4. Getting to Europe of potential terrorists in the flow of migrants.

5. Available grounds to predict the growth of crime rate of migrants in Europe.

6. Demand for forged documents stimulates the particular type of criminal business.

7. The use by illegal migration organizers of corruption communications in the law-enforcement system is often connected with the last factor.

Keywords: *cross-border crime, organization of illegal migration, dynamics of crime, dangerous way of smuggling, criminal liability.*